

«AZƏRBAYCAN» qəzetinin 1919-cu il 22 iyun (Bazar günü) tarixli 209-cu nömrəsinin ADA Universitetinin dəstəyi ilə transliterasiyası

AZƏRBAYCAN

İXTAR
[XƏBƏRDARLIQ]

Bu gün ramazanülmübarəkin 23-cü əhya günü olmaq münasibətilə qəzetamızın gələn nömrəsi seçən-bə [çarşənbə axşamı] günü çıxacaqdır.

İdarə

1919[-cu il] haziranın 23-də saat 11-də Azərbaycan Məclisi-Məbusan iclası olacağı elan olunur.

T-154

ELAN

Azərbaycan Dəmiroyol İdarəsi elan edir ki, Türrük və Maabir Nəzarətinin binəgüzərliginə binaən [Nəqliyyat və Rabitə Nazirliyinin sərəncamına əsasən], Batumda dərya کنارında 8 nömrəli evdə Azərbaycan Dəmiroyolunun Ticarət acentəliyi açılır. Acentəlik su və dəmiroyol ilə hər növ yüklərin komisiyon, skladoçnı və tamojna müəmilatı işlərini öhdəsinə götürür. Bazar qiyməti barəsində təfəsilat məlumat verir. “Ceyms Moosen və kompaniyası”nın Liverpoola, “Vestkon və Lorens” Londona, “Elerman Layn” Liverpoola, “Makley və Makentaer” Qlazqoya, “Amerika-Livantiysk” yoluyla Londona olan yük kirayələri şəraiti [dəşnması şərtləri] barəsində məlumat verir. Bakıda Mirəbəyevin evində Olqinski və Merkuryevski küçələrin kücündə baqlı [yerləşən] Bakı şəhər stansiyasının (telefon nömrə 29-97) dəxi eyni müəmilatda bulunur. Bu stansiyanın Çornı-qorodda skladi dəxi var (telefon nömrə 14-57): Merkuryevski küçə ev nömrə 16, Marinskiyin kücündə. Həmin iyulun 12-sindən etibarən zeyldəki [aşağıdakı] qərar ilə komisiyon vergisi artırılır:

- 1-ci sinif biletdən 3 rubla;
- 2-ci sinif biletdən 2 rubla 25 qəpik;
- 3-cü sinif biletdən 1 rubla 50 qəpik.

Plaskart üçün dəxi bu qərar ilə vergi alınır.

Bundan əlavə, Bakı şəhər stansiyası barəsində olan qanun[un] 14[-cül] maddəsi təbəddüllünə binaən [day-işikliyinə əsasən], hər surətlə olursa-olsun bağaq, yük baqajının bu qərar ilə komisiyon vergisi artırılır:

Hər bir kiftansiya mövcubiyə [qəbzə əsasən] göndərilən malların 10 putuna [qədər] 5 manat; 10 put-dan yuxarı olarsa hər putuna 50 qəpik komisiyon vergisi alınır və malları da əsl qiymətlə yerlərinə göndərir.

*T-153*QİSMİ-RƏSMİ
[RƏSMİ HİSSƏ]

Dövləti Müdafiə Komitəsi sədrindən

Bu axır vaxtlarda mətbuatda olduđu kimi, həmçinin mitinqlərdə müziir [zarərli] fikirli müxtəlif şəxslər tərəfindən cürbəcür şayiələr buraxılır. Guya İngilis Komandanlığı Dabravol ordusuna Azərbaycana hücum etmək üçün müavinət edir. Bununla elan edirəm ki, bu şayiə müfəttinə [fitnakar] bir məqsədlə nəşr edilir [yayılır]. Bu xüsusda İngiltərə Komandanlığı nümayəndələri general Kori və Şəttivort ilə dəfaətlə [dəfələrlə] etdiyim söhbətdən İngilis Komandanlığının bizi nisbət bəslədikləri hüsn-təvəcəhə tamamilə inanmışam. Onlar öz hökumətləri qarşısında bizim arzu-larımızı müdafiə edib və həmişə Azərbaycanı qarşı ola biləcək hər növ çıxışların qabağını almağa səmimi fəaliyyət göstərmişlər ki, bu da İngilis Komandanlığının Azərbaycanla Dabravol ordusu arasında bir sərhəd xətti təyin edilməsindən ibarətdir.

Bununla elan edirəm ki, bu cür yalan xəbərləri nəşr edənlər əleyhinə mənim tərəfimdən ciddi tədbirlər itti-xaz ediləcəkdir [tədbirlər görülmək

Dövləti Müdafiə Komitəsi sədri:
Nəsir bəy Yusifbəyli

Azərbaycan Cümhuriyyəti Məşixəti-İslamiyyə
[Şeyxülislamıqlı] İdarəsindən

Həmin ramazanül-mübarəkin ibtidası [başlanğıcı] şənbədən olduđu mübahəqqə [qəti] olduğuna nəzərən, eydi-fitrin [Oruc bayramının] haziran 30 bazar ertəsi gününə müsədif olduđu [təsədüf etdiyi] ümum Azərbaycan daxilində olan müsəlmanlara elan edilir.

Məşixət sədri şeyxülislam:
Axund Ağə Ağaalızadə
Katib: Əfəndizadə

Posta və Teleqraf nazirinin əmrnaməsi

Əmrnamə 66

Bu sənəsi haziranın 20[-ci] günündən etibarən Nəzarət [Nazirlik] işlərini Ədliyyə, Məşai [Əmək] naziri olan Aslan bəy Səfikürdlü cənablarının öhdəsinə buraxıram. Bu cəhəti bütün təhti-Nəzarətimdə [Nazirliyinim təbəçiliyində] bulunan idarələrə elan edirəm.

Əmrnamə 67

Bu sənəsi haziranın 20[-ci] günündən etibarən Nəzarət məmurlarının cümləsindən ədd [hesab] olunan mühəndis Cəmil bəy Vəziröv Bakıdakı telefon xüttunun [xətlərinin] hökumət müdiri təyin olunur.

Əmrnamə 68

Bu sənəsi haziranın 20[-ci] günündən Bakıdakı telefon xüttunun müvəqqəti hökumət müdiri vəzifəsini ifa

edən mühəndis Tarnoqədrski həmin xidmətdən azad edilib, dəftərxananın III Posta və Teleqraf şöbəsinin kargüzərlük xidmətinə təyin olunur.

Əslində imza etdi:
Posta və Teleqraf naziri və
Dəftərxana Baş müdiri
Əslinə mütabiqdir.
Kargüzər: R[əsul] Rəhimli

ETİLAF

Bugünkü nömrəmizdə Gürcüstanla Azərbaycan hökumətləri arasında vəqə olmuş etilafnamənin [razılaşmanın] surətini dərc etmişik.

Qafqaz Cümhuriyyətləri içində bu iki millət, yəni azəri-türk və islamları ilə gürcü milləti müqəddər-lərinin biri-birinə mərbut [bağlı] olduğunu anladılar və bu müqəddəratı əllərində saxlamaq üçün bir-birinə kömək etmək, bir vaxtı-zərurətdə bir-birinə imdad əli uzatmaq lazım olduğunu dərk etdilər. Dərk edib də sözləşdilər ki, kənarı təhlükələrdən qorunmaq, mühafizə və müdafiə edilmək işlərində əlbir və dilbir olsunlar.

Vaqəən [doğrudan da], heç bir kəs özün gizli deyil ki, Azərbaycansız Gürcüstanın və Gürcüstansız Azərbaycanın müstəqil yaşamağı imkan xaricində bir şeydir. Bu heç vaxt ağıla sığışan və ağır kəsən əhval ola bilməz ki, məsələn Denikin Azərbaycanı istilə edərsə, Gürcüstana dəyməz və ya Gürcüstani fəth etməklə Azərbaycan təhlükədə olmaz.

Şimal təhlükəsi ümum Zaqafqaz cümhuriyyətləri üçün birdir. Çünki şimalın acındığı və yandığı Azərbaycanın ya Gürcüstanın və ya Ermanistanın ayrıl-mağından deyil, ümum Zaqafqaziyanın əldən get-diyyəndədir.

İştə, bu ümumi təhlükənin vücudu və möhtəməl vüqusu [gerçəkləşməsi] qarşısında Gürcüstan ilə Azərbaycanın əl-ələ verməsi və bir-birinə arxa olması hər kəsə şayani-təsəvvib və layiqi-təqdir ədd ediləcək [bəyənilməyə və əlqışlanmağa layiq hesab ediləcək] mühüm bir məsələ olmaqla, ixtilafı itirmək əndişəsi [qorxusu] ilə əli ürəklərinin üstündə olanların qəlbini təskin edən və ürək verən mövcibi-xoşhali [məm-nuniyyət verən, razılıq yaranan] bir keyfiyyətdir.

Bundan başqa, etilafnamədə bir əhvalat dəxi vardır ki, o da məmnuniyyətimizə səbəb olan əhvalatlardandır. Böylə ki, Gürcüstan ilə Azərbaycan hökumətləri qərar qoymuşlar ki, aralarında olan ixtilafı hüddət məsələlərini sülh və səzişlə və yaxud “həkim” [münsif, arbitr] hökmü ilə həll edib hər iki tərəf bu hökm və qərara təbə olsun.

Təbiidir, bir zamanda ki, iki qonşunun evini yanğı atəşi təhdid edə, ola bilirmi ki, qonşular o əvadanlıq mənimdir, bu əvadanlıq sənindir münaizəsi [mübahisəsi] ilə başlarını məşğul edib də o əvadanlığı da, bu əvadanlığı da yandırmığa gələn yanğı təh-lükəsindən qafil olalar!

Əlavə, bu ixtilafı hüddət məsələlərinin sülh və sə-z-işlə və ya münsif hökmü tariqi [yolu] ilə həll edilməsinin birinci tərəfdarı həmişə Azərbaycan Hökuməti olmuşdur. Və bu gün o Azərbaycan Hökuməti böylə bir məsələ cümləsindən olan Qarabağ fəqarəsində [hadisəsində] qılınc çəkməyə və qan tökməyə məcburdursa, onun günahı və bütün məsuliyyəti bu səziş təklifindən boyun qaçıranların boyunundadır ki, o da Ermanistan Hökuməti ola.

İstər bu hüddət məsələsində və istər müdafiə məsələsində Gürcüstan ilə Azərbaycanın tərtib və təklif etdiyi etilafda iştirak etmək istəməyən Ararat Hökuməti görünür ki, bu məsələlərə başqa bir nəzərlə baxmaqdadır. Ararat Hökuməti ya Denikin təhlükəsini ümumi bir təhlükə surəti ilə tələqqi etməyir [qiymətləndirmir, qəbul etmir], ya ki, etsə də, bu məsələnin Zaqafqaziya cümhuriyyətlərinin ittihad və ittifaqı ilə dəf edila biləcəyinə inanmayırlar. Fəqət daha doğrusu, öz müqə-dəratının həllini başqaların tərəfdən gözləməkdə olan Ermanistan Hökuməti böylə işlərə qatışmaq istəməyir.

Məlum olur ki, bu işlərin onlara dəxli yoxdur. Hər halda, Ermanistana iki həftəlik vaxt verilibdir. Deməli oranın vəziyyəti və politikasi qəti surətdə olmaq üzrə indi deyil, iki həftədən sonra bəlli olacaqdır.

Etilafnamənin burası dəxi şayani-qeyddir [qeyd edilməyə layiqdir] ki, əgər qonşu cümhuriyyətlərdən birisi bu iki mötəlif [rəziləşən] dövlətlərin birinə qarşı hüddət itxilafından dolayı müharibə əməliyyatı başlasa, bu əhvalat ümumi təhlükə cümləsindən ədd edilib, mötəlifeynin [rəziləşən iki tərəfin] ikisini də təcəvüz edənə qarşı müharibəyə məcbur edəcəkdir.

Xəlis niyyət və pəkdəmənlilikləri [namusluqluqları] ilə məşhur olan Azərbaycan türklərinin və alicənablıqları ilə məruf olan [tanınan] gürcülərin böylə fəzilətlərlə bərabər, mərdənəlik və cəsurluqları da mülahizəyə [nəzərə] alınarsa, bunların bu etilaf düşmənlərimizi əndişələrə salacaq və Zaqafqaziyanı yenidən fəth etmək sui-qədsi ilə meydanqir olmaq istəyənlərin hirsini soyu-daçaq və “başında Rey-Təbaristan havası” olan sər-məstlərin üzərində soyuq su kimi bir təsir verəcəyini təxmin və həтта təmin etmək olar.

*Hacıbəyli Zeyir*AZƏRBAYCAN İLƏ GÜRCÜSTAN
ARASINDA ETİLAFNAMƏ

İyunun 16-da Tiflis şəhərində Azərbaycan Cümhuriyyəti ilə Gürcüstan Cümhuriyyəti arasında əqd edilən [bağlanan] səziş Gürcüstan Hökuməti tərəfindən Məclisi-Müəssisəna təqdim edilmişdir.

Gürcüstan Hökuməti tərəfindən Xariciyyə naziri Gegeçkori, Hərbiyyə və Daxiliyyə naziri [Noy] Ramişvili, Hərbiyyə naziri müavini general Gədəvanov və Harbi Şura üzvü general Odişelidze, Azərbaycan Hökuməti tərəfindən Xariciyyə naziri [Məmməd Yusif] Cəfərov, Hərbiyyə naziri Mehmandarov və Baş ərkani-hərb [qarargah] naçalnikı general Sulkeviç vəkalətlərə aşına olmaqla onları qanuni surətdə görüb, Zaqafqaziya cümhuriyyətləri istiqlalıyyəti ciddi surətdə təhdid edildiyinə görə, aşağıdakı əsaslar üzərinə həmin səziş əqd olundu:

1) Səziş əqd edən hökumətlər borclu olurlar ki, iki tərəfdən birinin və ya ikisinin istiqlalıyyətini və ya tamamiyyəti-mülkiyyəsinı [torpaq bütünliyünü] təhdid edən hər cür hücum və təcəvüz əleyhinə müttəhidən [birgə] bütün müəssəllə qüvvələri və hərbiyyə vəsəlli [silahlı qüvvələri və hərbi vasitələri] ilə çıxınslar.

Qeyd: Bu maddə, Zaqafqaziya cümhuriyyətləri arasında təyin edilib qurtarmamış sərhəd məsələsi üzərində qalxa biləcək ixtilafı sərhəd məsələlərinə şamil deyildir.

2) Hərgah qonşu hökumətlərdən birisi birinci maddə mövcibinca [birinci maddəyə əsasən] hərəkəti-hərbiyyə açdığı zaman silah gücü ilə sərhəd mübahisəsini həll etmək qədsi ilə bir və ya müttəfiq cümhuriyyət üzərinə hücum etsə, o zaman həmin hökumət müharib [savaşan] tərəf ədd [hesab] ediləcəkdir.

3) Həmin səziş müdafiə xasiyyətini həizdir [xüsusiyyətini daşıyır]. Hərgah iki tərəfdən birisi öz təşəbbüsəti ilə qabaqcədən, səziş olmadan müharibə elan edib hərəkəti-hərbiyyə başlasa, digər tərəf bu müharibə hərəkətində iştirak etməyə borclu deyildir.

4) Hər iki tərəf borclu olurlar ki, onların aralarında çıxa biləcək sərhəd mübahisəsini səziş və ya həkəm [arbitr] vasitəsilə həll etsinlər. Burada çıxarılan qərar hər iki tərəf üçün qəti və məcburi ədd edilməlidir.

5) Həmin səziş üç ilin müddətinə əqd edilir. Bu müddət qurtarana bir il qalmış hər iki tərəfə vagüzər edilir [təşviriir, öhdəsinə qoyulur] ki, səziş müddətindən təzədən imtidad etdirilməsi [uzadılması] arzusunda olduğunu və ya səzişdən imtina etmək istədiyini izhar etməyə haqqı olsun. Səzişdən imtina edildiyi təqdirdə həmin səziş ancaq təyin edilən müddət qurtarıqdən sonra qüvvəsini itirmiş olur.

6) Hər iki hökumətin haqqı və istiqlalıyyəti mühafizəsi yolunda hər iki tərəf siyasi müzakirəti müt-təhidən aparmığa borclu olur.

7) Birinci və ikinci maddədə göstərilən şərait başlandığı zaman hər iki tərəf borcludur ki, təklildə sülh əqd etməsin.

8) Hər iki tərəf borcludur ki, müttəfiqinin razılığı olmadan başqa hökumətlərlə hərbi ittifaq əqd etməsin.

9) Hərgah 5-ci maddədə göstərilən müddət qurtarana qədar heyəti daxilində olan bütün hökumətlərin tamamiyyəti və istiqlalıyyətini təmin edən Cəmiyyəti-Əqvam [Millətlər Cəmiyyəti] vücudə gəlsə, hər iki cümhuriyyət Cəmiyyəti-Əqvama daxil olan zamandan həmin səziş öz qüvvəsini itirir.

10) Zaqafqaziya cümhuriyyətlərindən üçüncüsü Ermanistana ixtiyar verilir ki, həmin səziş rəsmi surətdə elan edilən gündən iki həftə müddətinə qədar özünün bu səzişə yapışmaq arzusunda olduğunu bildirsin.

11) Həmin səziş imza edilən gündən iki həftənin müddətinə qədar təsdiq edilmiş nüsxələr Bakıda bağlanacaqdır.

Həmin səziş əslində iki nüsxədir.

Gürcüstan Xariciyyə naziri: Gegeçkori,
Hərbiyyə naziri: [Noy] Ramişvili,
Hərbiyyə naziri müavini:
general-mayor Gədəvanov,
general Odişelidze
Azərbaycan Xariciyyə naziri:
M. Y. Cəfərov,
Hərbiyyə naziri: Mehmandarov,
Baş ərkani-hərb naçalnikı:
general-leytenant Sulkeviç
Tiflis şəhəri, 16 iyun 1919

TELEQRAF XƏBƏRLƏRİ

Çində iğtişaş

London - Sülh Konfransının Şəntou barəsində olan qərarına görə, Şəntouda dəhşətli iğtişaş olmuşdur. Çinlilər əcnəbi polisina təcəvüz etmişlərdir.

Sualtı qayığının batırılması

İngilis bəhri [dənizçilik] idarəsi xəbər verir ki, Baltik dənizində gəzən ingilis sualtı qayığı xəbərsiz itmmişdir.

Parisdə tətilin tərkı

Parisdə tətil qurtardı. Cümə günü Məmanso əvvəlcə tətilçilərin nümayəndələri ilə, sonra Paris şəhəri nümayəndələri ilə görüşmüşdür. Bəzi tələbatın qəbulu mümkün hesab edilmişdir. Bəziləri isə etinasız qalmışdır. Rəisi-vükəla [Baş nazir] tətilçiləri vətənpərvərliyə dəvətlə ittihad etmələrini tövsiyə etmişdir.

Berlində tətil

İyunun 7-də Berlində kiçik cəsəmətdə [ölcüdə] ancaq iki qəzetə nəşr edilmişdir. Tramvay tərəddüdəti [gediş-gəliş] kəsilmişdir. Poçtaxanada xüsusi tətil olur.

Fransa və Rusiya

Odessa - Parisdə müntəşir [nəşr olunan] “Tayms” qəzetəsi fransız hökumətinin Rusiya ilə olan əlaqəsindən narazıdır. Qəzetələr yazırlar: İngilislər Arxangelskdə hökmərandırlar. Onlar Bakını öz əllərində saxlayırlar. Şimali və Cənubi Qafqaziyaaya nüfuz yeridirlər. Amerikalılar Sibiryaada fəaliyyət göstərirlər. Fransanın Rusiyada həz bir nüfuzu yoxdur. Əcəba

Fransanın Rusiyada heç bir mənafeyi yoxdurmu? Fransaya lazımdır ki, Rusiyada lazım olan yerləri tutub fransız sarmayəsini təmin eyəlsin.

Kronştadtın bombardmanı

Stokholm - “A. B. B.” qəzetəsi yazır ki, İngiltəranin hərbi gəmiləri Kronştadt bombardman edir. Bolşeviklər bombardmana qarşı sükut ixtiyar edirlər. Bolşeviklər Kronştadt iskləsinə [lammına] minalar qoymuşlar ki, düşmənlərin desant çıxarılmasına mane olsunlar. Zənn edilir ki, bolşeviklər şəhəri təxliyə edirlər.

Tətil hərəkəti

Nauen - Amsterdamdan xəbər verilir ki, gəmi komandanları tətil etdiyi üçün İngiltərə ilə Amerika arasında gəmi tərəddüdəti [rəbitəsi] böyük müşküləta uğrayır.

İngilis gəmiləri

Kiyevdən xəbər verirlər ki, üç ingilis gəmsi silah və topxana ilə İstanbuldan Novorossiyskə azim olmuşdur [yola düşmüşdür].

(Royer acentaliyi)

Avstriyaya ərzaq

Parisdən xəbər verirlər ki, iqtisadi işlərə baxan Ali Şura Avstriyaya əvvəlki kimi ərzaq aparılması üçün təd-birlər itti-xaz etməşdir [tədbirlər görmüşdür].

Tətil gözənlir

İyunun 12-də Parisdən xəbər verilir ki, keçən gün Palatada qəbul edilən 8 saatlıq iş qanunu Şura tərəfindən qəbul edilmişdir. Tətil Şurası qərara almışdır ki, iyunun 16-da kömür mədənləri fəhlələrinin ümumi tətili elan edilsin.

Avstriya əhvalı

Avstriyada işlər yaxşı deyildir. Kommunistlər bazar günü təbəddülat [dayışıklılı] olacağını elan etmişlərdir.

SÜLH ƏTRAFINDA

Müttəfiqlər bir para gəzəştə gedirlər

Müttəfiqlər almanların əks-təkliflərinin ümdə mə-dələri haqqında əksəriyyətiylə [səs çoxluğu ilə] qərar çıxarmışlardır. Onlar qərar qoymuşlar ki, zərərlərin verilməsi maddələrinin bir çox yerlərini dəyişsinlər. Müttəfiqlər Klemansonun vəziyyətinə baxmayaraq, Yuxarı Sileziyada rəyi-amm [referendum] icra edilməsi təklifinə razıdırlar. Lakin Fransa nümayəndələrinin xahışına görə, rəyi-amm qaydalarının vücudə gətirilməsi haqqında səziş hüsulə gəlməmişdir. Almanıyanın Cəmiyyəti-Əqvama daxil edilməsi zamanı müahidə-namədə [səzişdə] göstərilmişdir.

Müttəfiqlərin cavabı

Müttəfiqlərin Almaniya əks-təklifinə cavabı iyunun 12-də verilmişdir. Almaniya xəbər verilməşdir ki, artıq müzakirəta icazə verilməyəcəkdir. Hərgah Almaniya iyu-nun 28-nə qədər imza etməsə, hərəkəti-hərbiyyə başlanacaqdır.

Türkiyə nümayəndələri

İngiltərə simsiz teleqrafı xəbər verir ki, Türkiyə nümayəndələri Damad Fərid paşa başda olmaq üzrə Paris yaxınlığında Vankrısura varid olmuşlardır [çat-mışlar]. Damad Fərid paşa polkovnik Henri və Buzrar tərəfindən qəbul edilmişdir.

Almaniya Kabinəsi

Müttəfiqlərin Almaniya verdiqləri cavabını qəti surətdə müzakirə etmələkdən ötrü, Almaniya Kabinəsi Veymara getmişdir.

Türkiyənin müqəddəratı

Lion - Türkiyə sülh mürəxxəsləri [nümayəndələri] gələn seçənbə [çarşənbə axşamı] günü Dördlər Şurası tərəfindən qəbul ediləcəkləridir. Bunlar tələb edirlər ki, sultan düvəli-müəzzəmə [böyük dövlətlər] himayəsi altında İstanbulda qalsın. Yalnız Amerikanın ixtiyarı artıq olmalıdır. Mümkündür ki, keçənlərdə zikr edilən plan icra edilsin. Məsələn, Anadoliyada Türkiyə imperiyası təşkil ediləcək, sultan həzratlarına mükəmməl dini, siyasi muxtariyyət veriləcəkdir. Milliləşmiş olacaq İstanbul iddiasından Türkiyə vax keçməli imiş.

Avstriyanın protestosu

Paris - Avstriya sülh mürəxxəslərinin başçısı Kepper Klemansoya bir nota göndərərək, Avstriyanın təqsim edilməsinə [böliünməsinə] qarşı protesto edir. Xüsusən Bohemiya və Tirolun ayrılmasına protesto eyləyir. Axırda əlavə edir ki, bu ticarət mənbələrindən məhrum olan Avstriya yaşaya bilməyəcəkdir. Kronprins ilə “Nyu-York Tayms” qəzetəsinin müxbiri müsahibədə bulunmuşdur. Kronprins müxbirə demişdir ki, on ildən sonra yenə təzə müharibə başlanmaq ehtimalı vardır.

Vilsonun əzimətinə [gedişinə] dair

Almaniya tərəfindən sülh müahidənəməsinin [saz-işinin] imza edilib-edilməyəcəyi anlaşılanə qədar Vilson Avropada qalacaqdır.

Türkiyənin gələcəyi

Ağa xan və Əmir xan (Hindistan nümayəndələridir) “Tayms” qəzetəsində bir məqalə dərc edərək, bunlar lazım görürlər ki, İstanbul, Trakiya və Asiya-yı-süğra [Kiçik Asiya, Anadolu] Suriyadan başlanmış tə Qara dənizədək

sultan həzrətlərinin təhti-hakimiyyətində [hakimiyyəti altında] olsun.

- Almanıyanın Cəmiyyəti-Əqvama [Millətlər Cəmiyyətinə] buraxılması barəsində Fransanın rəyi böylədir: Hal-hazırda Almanıyanın Cəmiyyəti-Əqvama buraxılması vaxtı yetişməmişdir. Almaniya əhalisinin məqsədi müəyyən olduğdan sonra ancaq Almaniya Cəmiyyəti-Əqvama buraxıla bilər.

Almaniya cavab

Müttəfiqlərin Almaniya olacaq cavabı qəti olacaq. Cavabın müzakirəsinə müsaidsə [icazə] verilməyəcəkdir. Almanlara bir həftə vaxt veriləcəkdir ki, bu müddətdə Berlina gedib də hökumətləri ilə məşvərat etməyə və nəticəni Konfransa bildirməyə fərsətləri olsun.

Foşun ultimatumu

General Foşun ultimatumu nəticəsi olaraq, Almaniyaadan polyak firqələri keçə bilməşləridir.

- Dördlər Şurası Almaniyaaya qarşı ciddi tədbirlər itti-xazını qət eyləmişdir [ciddi tədbirlər görülməsinə] qərara almışdır]. Deməli, hərgah gözlənilən bəzi hadis-ələr vüqu bularsa, o zaman Müttəfiqlər ciddiyyən Almaniyanı sıxışdıracaqlardır.

Lord Redinq və sülh şəraiti

Amerikadan İngiltərəyə qayıtmış olan Lord Redinq demişdir ki, almanların özlərinə təqdim edilən sülh şəraitindən yüngül şərtlər gözləməyə haqları yoxdur. O ki qaldı sülh şəraitinə Vilsonun 14 maddəli müahidə-naməsinin müvafiqət etmədiyi [uyğun gəlmədiyi] məsələsinə, onlara da gözəl cavab budur ki, heç kim müəllifdən artıq öz maddələrini düşünə bilməz. Vilson özü indiki sülh müahidəsini təqdir eyləmişdir.

Almaniyanın ticarət gəmilərinin Amerikaya təslim edilməsi məsələsində Lord Redinq bəyan eyləmişdir ki, bu müvəqqəti bir işdir. Böyləliklə Almaniya qoşunlarının nəqliyyatına kömək edilmiş olar. Hər halda gəmilər daimi surətdə Amerikanın əlində qalacağını iddia etmək olmaz.

QƏZƏTƏLƏRDƏN

Çörçill mitinqdə

Dəndidə olan mitinqdə Çörçill öz muntəxibləri [seç-i-cilər] qarşısında nitq irad etmək istərkən dəhşətli qışqırıq başlanmışdır. Müxaliflər qışqırış səs-küy salmışlar. O cümlədən [İngilis səlдатlarının Rusiyada işləri yoxdur] deyə səslər eşidilmişir. Çörçill cavabında [İngilis səlдатlarının Rusiyaya getməkdən məqsədi almanları qarşı cəhətdən ayırmaqdır” demişdir. “O qonşular ki, hələ də Arxangelskdə şimalda dururlar, onlar xəsarətsiz və şəərəflə qalıb sifətdən İngiltərəyə qayıdacaqlardır.”

İngiltərənin Amerikaya borcu

Amerikanın Hərbi İşlər katibi mister Beker bəyan eyləmişdir ki, İngiltərənin hal-hazırda Amerikaya 7 mil-yard 100 min ingilis lirəsi borcu vardır.

Türkiyada

Fələstin cəhətinə Etilaf [Antanta] tərəfindən bir heyət göndərilmişdir. Ərəb əmiri Faysal ərzi-Fələstinin [Fələstin torpağının] 12 kürsur əsrdən [12 əsrdən çox müddətdən] bəri islamıyyətin mühafizəsi altında bulun-an və ərzi-məzkur [dəyilan yer] dayənəti-şər’iyyəcə [islam dininə görə] və xristianlıq dininə də müqəddəs olan bu bəldəyi-mübarəkənin [mübarək ölkənin] içində bir yəhudi hökumətinin təsdiqində kürreyi

«AZƏRBAYCAN» qəzetinin 1919-cu il 22 iyun (Bazar günü) tarixli 209-cu nömrəsinin ADA Universitetinin dəstəyi ilə transliterasiyası

- Ümuri-Xeyriyyə və Nafia [Sosial Təminat] naziri Klenevski işbu iyunun 18-də Tiflisdən qayıdıb öz vəzifəsi ifasına şüru etmişdir [başlamışdır].

- Ümuri-Xeyriyyə və Nafia Nəzarəti Müsəlman Cəmiyyəti-Xeyriyyəsinə müraciətn rica etmişdir ki, işbu sənə əvailində [əvvəllərində] hanki fıqaraya hanki təşkilatlar vasitəsilə nə kimi müavinatda bulunması barəsində Nəzarətə məlumat versin. Müavinət edilibsə, kimlərə verilməsi də məlum edilsin.

- Bu yaxın günlərdə Gədəbəy zavod komitəsi sədri, bir nəfər də komitə üzvü həbs edilmişlərdir. Məsai Nəzarəti Daxiliyyə Nəzarətinə müraciətn rica etmişdir ki, onların azad edilməsi barəsində təəcili surətdə lazımi tədabir ittixaz edilsin [tədbirlər görülsün].

ƏSGƏR TƏLİMİ

Bəhri-mühitin [okeanın] biaman dalğaları kimi məmurləri [abad yerləri] yaxıb-yıxan hərbi tufanının ən müdhiş, ən hər [əlvlu, yəndirici] dövrlərində bulunmuş müdaqqiq [tədqiq edən, hər şeyi araşdırıb dəqiqləşdirən], məlumətlı komandanlar yek-əğaz [hamısı bir ağzıdan] olaraq deyirlər ki:

Eylə təlim və tərbiyə görmüş müntəzəm ufaq [kiçik] bir qüvvət kəndisinə pək fəiq [üstün] bir qüvvətə qələbə edər.

Və yenə: Təlim və tərbiyəyi-əsgəriyyədən məqsəd əsgərə üsul və qəvaidi-hərbiyyəni [hərbi üsul və qaydaları] öyrədirib, boş yerə əfradı [əsgərləri] yoracaq hərəkətlərdən bəlliküliyyə ictinab etmək [çəkinmək] lazımdır.

İştə, nəsiyəsinə [alınını] hərbi meydanının qızğın günəşi altında qaratmış, saç və saqqalını torpaq akop [səngər] içində ağartmış, qulaq zərlərini [pərdələrini] müdhiş top gumbultuları ilə patlatmış, ölmüş, öldürmüş, yaranalmış, qalmış, bir çox təhlükə atlatmış təcrübbəli komandanların tövsiyələri...

Məqsədim simdiyə qədər yapıtrıla gələn yanaşiq nizamın fəvaid və mühəssənətni müaxizə etmək [faydalarını və üstünlüklərini tənqid etmək] deyil, bir az da dəğiniq nizam hərəkətinə əhəmiyyət verilməsini rica etməkdir. Zətn cəhətlər-baani [dörd tərəfi] başısn biamən düşmənlərin qabağı sol-sağ ilə saxlanılmamacağı cümlənin məlumdur.

Əsasən yanaşiq nizam hərəkətindən məqsəd əfradı təbət və rəbtə [nizam-intizam], bərabərliyə əlidsirməkdir ki, bu da müsaid zamanlarda bol-bol yığıdırılabilir, zənn edirm.

Halbuki şimdı məmləkətimiz, millətimiz hali-hərbəddir [müharibə vəziyyətindədir]. Müsaid zamanımız yox. Uzun zamandan bəri xeyli yollar yürümüş, ictimiyarlımş, susamış olan məhüd [həminin tanıdığı, mənfəi mənəda "məşhur"] baycux qəpimizə qədər yaxlaşdı.

Məməfih [bu halda], su yerinə türk, türk-islam qanı içməyə alışmış olan bu yirtici şimal heyvanına da Qafqaz bir məzar olacaqdır. Biz hazırız və hazırlarıız.

Məşhur bir türk şairi deyir ki, erkəkləri hüduda, cəngə qoşarkən, qadınları qurşun yarası sarəkən, qələbləri Xudaya təvəccöh edərkən [yönələrkən] bir millətin zəfər haqqıdır.

Çalışın qullarını Allah sevrə. Biz də çalışırıız, lakin bir az daha hümmət edib də əsgərlərimizə ovçu xəttindəki vəzifəsini, üsul və surəti-kəşfi [kəşfiyyət üsullarını və şəklini], əmniyyət [təhlükəsizlik] və qaraqol tərtibatı kimi ilaxır əhəm və mühüm məvəddi-əsgəriyyəni [hərbi işin mədəllərini] onların anlaya biləcəyi bir surətdə zəhinlərinə soxsarsaq, əmin olalım ki, xilqətn mövcud igidlik qanı ilə birləşən bu bəsit məluməti-əsgəriyyə bir qıvcıkm kimi düşməni qarşısında əlavolunacaq, patlayacaq, öləcək, öldürəcək, xariqələr göstərəcək, fəqət nəticədə şanlı Azərbaycan yenə qalacaq və yaşayacaqdır.

Xaçmazda: C. Məğmumi

QARABAĞDA

Qarabağ general-qubernatoru [Xosrov bəy] Sultanov həzrətlərindən bu məzmununda bir teleqram alınmışdır:

"10 min ev köçərilər 150 minədək qaramalları ilə Zəngəzura keçə bilmədiklərindən müavinət istəyirlər. Yaylaqlara keçmək iqdəmatına [taşəbbüsünə] başlanılıda da, ermənilər tərəfindən hücumlar olduğu üçün iqdəmat dayandırıldı. Üç gün bundan əvvəl ermənilər Zəngəzur qəzasının Keşikli və Xəştab kəndləri üzərinə hücum yoparaq təəzzürlər [başqınlar] edirlər. Əhali müavinət rica və tamınna edir. Müavinət və Keşikli, Xəştab kəndlərinə dair düsturüləməl [təlimat] vermanizi rica ediram. Xalqa öz hüququnu müdafiədə müavinət edilməzsə, zira yaylaqlara getməmək ölüm kimidir, xalqdan heç şey bəkləmək olammaz. Rica ediram ki, müavinət veriniz və yaxud mənim üzərimdən böylə məsuliyyətli işi götürəsiniz. Zira on minlərlə əhali qarşısında mən cavəbdəhədayəm [cavəbdeham]. Təcili cavab bəkləyiram.

General-qubernator: Sultanov"

ERMƏNİ BANDALARI

Ordubaddan Tiflisə gəlmiş olan Əhməd Hacı Əli oğlu İrəvan Həmtorpaqlıları Komitəsi sədrinə iyunun 10-da böylə mürəzadə bulunmuşdur:

Erməni bandası başçılarından biri Aşot Məlik Movsesyans bir para erməni zabitləri və səldətləri ilə iyunun 1-da Ordubada gəlib müzakirədən ötrü üç nəfər nümayəndə göndərilməsinə tələblənlərdən tələb etmişdir. Ordubad əhli bunun təsəlbinə əməl edib öz vəkillərini göndərmişlər. Aşot həmin nümayəndələrə elan etmişdir ki, Vədibasar, Şəruv, Naxçıvan, Ordubad və Zəngəzur uyezdi Şuşa şəhərinə qədər Ermənistana yapısdırılmışdır və o da hal-hazırda Ordubad rayonunun uyezdni nəçəlniki [qaza raisi] hesab olunur. Buna görə onun əmrlərinə əməl edilməsini tələb edir.

Ordubad müsəlmanların vəkilləri Aşotdan xahiş etmişlər ki, o, öz sözlərinin doğru olduğunu təsdiqedicı mandatını göstərsin. Aşot cavab vermişdir ki, onun heç bir mandatı yoxdur və öylə bir mandat da lazım deyildir.

Vaxtı ki o özünün hakim olduğunu izhar edir, əhali onun sözlərinə inanmağa borcludur. Müsəlman nümayəndələri isə öz növbələrində qəti surətdə banda başçısına izhar etmişlər ki, o, özünün Ordubad rayonu üçün uyezdni nəçəlnik təyin edildiyi haqqında Azərbaycan Hökumətindən və ya Müttəfiq Komandanlığından rəsmi sənəd gətirməsə, müsəlman əhalisi onu rəsmi hakim hesab etməyib bu qərar üzrə də onun heç bir əmrinə əməl olunmayacaqdır. Aşot müsəlman nümayəndələrindən bu cür qəti cavab aldıqdan sonra öz yanındakı adamları ilə Əylis kəndinə qayıtmışdır.

İyunun 2-da Ordubad və ətrafı müsəlmanları Aşotdan bu məzmununda bir ultimatum almışlar:

"Siz məcbursunuz ki, bütün sizdə olan dövləti əmvalı [dövlət mallarını], həmçinin müsəlman əhalisi alında olan silahı və mühimməti-hərbiyyəni [hərbi ləvazimatları] cam edib Ordubad kazarmasında mənim vəkilim Nikolay Alişevskiya verəsiniz."

Bu ultimatum bütün o ətraf müsəlmanların artıq dərəcədə heyəcəninə bais olmuşdur. Zira sayıqlər var idi ki, Aşot bandası müsəlman qırğını hazırlayır. Bütün il müddəti müsəlmanlar içində əmniyyətli yaşamaqda olan ermənilərin hərəkəti bu təsəritə daxi də artırdı.

Bunların həpsindən heyəcana düşmüş müsəlmanlar Aşota protesto məktubu göndərmişlərdir. Aşot cavabında demiş:

"Böylə protestoların vaxtı keçmişdir."

Bu cavabdan sonra Aşot öz dəstələri ilə şəhərə hücum edib cinayətkaranə hərəkata başlamışdır. Ətrafda olub da illərlə müsəlmanların himayəsində olan ermənilər vaxtdan istifadə edərək Aşot dəstəsinə qoşulub özlərinin əvvəlki nicatdəhəndləri [xilaskarları] olan müsəlmanların qarşısına çıxmışlar. Belə ki, bunlar müsəlləh [silahlı] surətdə müsəlman kənd və qəsəbələrinə hücum etmişlər.

Bu axır vaxt şəhərə gedən olmayır ki, onlarla müsəlmanlar qanıqən ermənilərin qurbanı olmasınlar. Hər gün ermənilər müsəlmanların məskun yerləri dağıdıb əllərinə keçən müsəlmanları həlak edirlər. Bu hadisələr adəti bir iş halına düşmüşdür. Deyirlər ki, bu qırğınlar "mədəni" ermənilər tərəfindən hazırlanan və icrası gözələnə müsəlman qırğınının müqəddiməsidir.

Bu ağır hadisələrin təzyiqi altına düşən Ordubad rayonu müsəlmanları Azərbaycan Hökumətindən, yaxud Müttəfiqlər Komandanlığından imdad bəkləyirlər.

O zaman ki, bütün kürreyi-ərzə yaşayan millətlər nəzarələrini Sülh Konfransına calb edib qayət acələ ilə ümumi sülhün əqdini gözləyirlər ki, xarəbazara qalmış məmləkətlərini abad və oralarla olan qanunsuzluğu ləğv etsinlər; böylə bir zamanda qan içməkdən doymamış və qan təşnəsi olan ermənilər biza yeni qanlı təhkəfələr hazırlayırlar. Əcəbə ermənilərin bu qədar qan tökmələrinə bir intəha [son] verilməyəcəkmizi? Əcəbə Ordubad müsəlmanları ermənilər tərəfindən hazırlanmaqda olan yeni cəhənnəmdən xilas edilməyəcəklərimzi? Bu ərizə Həmtorpaqlılar Cəmiyyəti katibi Z. Məhəmmədov tərəfindən imza edilmişdir.

İRAN SƏFİRİMİZ İSMAYIL XAN ZİYADXANOV İLƏ MÜSAHİBƏ

Srağagün Azərbaycan Cümhuriyyətinin Tehran hökuməti nəzdindəki siyasi nümayəndəsi İsmayıl xan Ziyadxanov Tehrandan Bakıya varid olmuşdur [gəlmışdir]. Səfir həzrətləri müxbirimizi qəbul edib İranın özvası [vəziyyəti] və Azərbaycanla olan əlaqəsi barəsində bir qədər məlumat vermişdir. Əlavə, ən yaxın zamanda İrana dair geniş məlumat verməyi də kəndi öhdəsinə götürmüşdür.

Heyəti-mürəxxasəmiz [nümayəndə heyətimiz] raisi İsmayıl xan Ziyadxanov həzrətləri İran Heyəti-Vükəlası [Nazirlər Kabineti] və şah həzrətləri tərəfindən qəbul edilərək uzun-uzadı Azərbaycan və İran ilə olacaq əlaqəsi barəsində müsahibələrdə bulunmuşdur. İran dövləti Azərbaycanı qəbul və təsdiq edir, fəqət bir qədər Azərbaycan namı [adı] nədənsə İran rəsmi dairələrini andışaya salmış imis. (?)

Ən yaxın zamanda İran ilə post və teleqraf, gömrük və başqa bu kimi dövləti qonşuluq məsələləri həll ediləcəkdir. Tehran rəsmi mətbuatı Azərbaycan, xüsusən səfirimiz həzrətlərinə məqalələr ithaf edərək yeni islam dövlətni təbrik etmişlərdir. İranın dəvələri-rəsmiyyəsində [rəsmi dairələrində] Azərbaycan məsəbat bir nüfuzə malik olmağa müvəffəq olmuşdur. Azərbaycanndan böyük müvəffəqiyyətlər bəklənin.

Heyəti-mürəxxasa bir çox məsələlər müzakirəsindən sonra yenə Tehrana azim olacaqdır [yola düşəcəkdir].

BAKİ XƏBƏRLƏRİ

Əsliha tutulması

Əksinqilab ilə mübarizə edən Fövqəladə Komitənin sədri əmri ilə Bolşoy Morskoy və Nijni-Priyut küçələrinin küncündəki İvanovun evində axtarış əmələ gəlib, 252 rus tüfəngi, 61200 patron, bir dənə "Kolt" pulemyotu tapılıb, polis tərəfindən müsadirə edilib 6-cı qüçətəyə aparıldıqdan sonra qradonaçəlniki təslim edilibdir. Şəyani-diqqət [diqqəteləyiş] burasıdır ki, həman evin pədvəlində [zirzəmisində] yerə basdırılmış olan iki boçka [çəllək] içməli su tapılıbdir.

“İnqilabçı” əmələlər

İyunun 18-də Bibiheybatda Mitrofanovun mədəninədə şəhərdən getmiş olan Əmələ Konfransı nümayəndələrinin tərəfindən əmələlərin ümumi iclası dəvət edilib və Denikin qara qüvvələri əleyhinə mübarizədə bulunmaq məsələsi müzakirə edilmişdir. İclasda 300 nəfərə qədər əmələ hazır olub, onların içində 30 nəfər də müsəlman varmış. Bir çox nətiqlərdən sonra Konfrans tərəfindən bir qətnəmə təklif edilmişdir. Bu vaxt rus əmələlərindən bir nəğəsi: "Konfrans bizim üçün qanun deyil, biz Denikinlə müharibə edə bilməriz" demişlərdir. Qətnəmə səsə qoyulduqda əksəriyyət onun əleyhinə səs vermiş, böylə ki, Denikin tərəfdarı olan əmələləri bir tərəfə və əleyhinə olanları qeyri tərəfə ayırdıqda, əvvəlcini tərəf bir

qədər artıq olmuşdur. İclasda hazır olan "Hümmət" fırqəsi nümayəndələri yoldaşlarının böylə nəğəhani [gözələnilməz] hərəkətinə təəccüb edib və çətin bir halda qalmışlardır.

Şahzadə Savoyksinin gəlməsi

İtaliya siyasi heyəti nümayəndəsi şahzadə Savoyksinin bu gün Bakıya varid olması [gəlib çatması] gözəlinir.

İtaliya qoşunlarının Bakıya gəlməsi

Ən mövsuq [etibarlı] mənbələrdən aldığımız məlumat görə, iki həftədən sonra Bakıya İtaliya qoşunları varid olacaqdır.

- Bu günlərdə Tiflisdən Bakıya Xariciyyə naziri Məhəmməd Yusif Cəfərov həzrətləri ilə Gürcüstan Ərazi və Türrüq-Maabir [Nəqliyyat-Rabitə] naziri həzrətləri ilə Bakıda Gürcüstan siyasi nümayəndəsi Alşibayanın varid olacağıları gözəlinir.

Polis nəfəratına and verilmək mərasimi

Srağagün Təzəpir məscidi həyatında polis və şəhər mühafizəsi dəstəsinə and verilmək mərasimi icra edilmişdir. Burada Bakı qubernatoru, Bakı qradonaçəlni-ki, qalabəyi, pristavlar və qeyri polis məmurları hazır olmuşlardır. Anddan sonra nəfərat musiqi və bayraqlarla şəhərin küçələrində gəzmışlərdir. And verildiyi vaxt Təzəpirin həyətina könüllü "Yardım alay!" dəxi məşqdən qayıdarkən gəlmışdir. Alay kamali-nəzm və nizam üzrə məmurların nəzarində nümayiş edib və alqışlara nail olmuşdur.

Dabravol casusu

Quba uyezdi Qusarda sükunət edən Tixon Avilov Rus Milli Şurasına bir ərizə verərək məlum etmişdir ki, onun qardaşı Qusarda Azərbaycan Hökumət məmurları tərəfindən Dabravol casusu adlanaraq tövfiq [həbs] edilmişdir. Rus Milli Şurası bu ərizəni Daxiliyyə nazirinə göndərmiş və lazımi sərəncəm istəmişdir.

Əsgərlikdən qaçmaq cəzası

- Balaxanı-Sabunçu qalabəyisinin binagüzərlığına [sərəncamına] görə, Bakı qradonaçəlstvası Novxanı kəndi əhli Malikheydar Cavad oğlu öz oğlu Nuhbalanı əsgərlikdən qaçırmaq qəsdı ilə gizlətməkdə müttəhim və oğlu gəlinəcəyə qədər həbs edilmişdir. Oğlu gəldikdən sonra bir ay müddətinə tənbəh olaraq həbsxanada qalacaqdır.

- Suraxanı kəndi əhli Əhməd İmam-bəxş oğlu əsgər yığmağa mane olub və gizlətməkdə müttəhim edildiyindən bir ay müddət həbsxanaya alınmışdır. - Kürdəxanı kəndi əhli Əbdürrəhim Əbülbaqi oğlu öz oğlunu əsgərlikdən qaçırmaq qəsdı ilə gizlətməkdə müttəhim edilərək, oğlu gəlinəcəyə qədər və bir ay müddət əlavə həbsxanaya göndərilmişdir.

- Qala kəndi əhli Mirzəağa Mirzəbaba oğlu öz oğlunu əsgərlikdən qaçırmaq qəsdı ilə gizlətməkdə müttəhim və Mərkəzi Həbsxanada məhbus edilmişdir.

Həbsdən azad

Hövsən kəndi əhli Cavad Ağakışi oğlu, oğlu əsgərliyə gəlib yazıldığından, Balaxanı-Sabunçu qalabəyisi binagüzərlığı ilə həbsdən azad edilmişdir.

Qoşunumuz haqqında ermənilərin və Denikinin "məlumatı" (?)

Denikin ordusunda olan məlumata nəzərən, Azərbaycan Hökumətinin hal-hazırda 15 min qoşunu vardır. Bu qoşunun qışmı-əzəmi [çox hissəsi] Gəncədə olur. Zabıtlərin cümləsində qadınlar da vardırılar.

Müsəlman Ziyalıları İttifaqında

Müsəlman Ziyallılar İttifaqı tərəfindən açılmış səhiyyə kursuna yazılan şəxslərdən rica olunur ki, yekşənbə [bazar] günü ayın 22-də axşam saat 7 rədələrində İttifaqa müraciət etsinlər.

AZƏRBAYCANDA

Gəncədən

Təbiiədir ki, hökumətimiz müəllimlərin və bir taqım məmurların halını nəzərə alaraq yanvar ayından etibarən məaşları artırdı. Artırmalar hər məktəbə, hər idarəyə göndərildi. Gəncə və qəzasında Maarif nazirinə təbə məktəblər da artırmaları aldılar. Doqquz aydan bəri çalışmış 600-ə, 450-yə xidmət edən müəllimlərin az-çox üzü güldü. Məlumdur ki, o para ilə yığı ehtiyacını da ödəyəcəklər. Böylə olan halda Mədrəseyi-Diniyyə ilə Bələdiyyə ldarəsinə təbə zəvallı müəllimlər yenə də Bakıdan artırmə bəkləyirlər. Təəssüf edilməlidir ki, müəllim adını daşıyanların həpsi artırmə alsın da, müstəsna olaraq mədrəsə və şəhər məktəbi müəllimləri unudulsun.

Gəncə vilayəti Türk Müəllimləri İttifaqı tərəfindən Bakıya vurlan teleqrama cavab olaraq gördüm ki: "Şəhər məktəbi müəllimlərinin artırmaları Bələdiyyə ldarəsindən veriləcəkdir. Mədrəsə isə Ədəyan [Dini Etiaqad] nazirinə təbə olduğundan oradan göndəriləcəkdir."

Nə zaman göndəriləcək, kimsə biləmməyir. Ruhən, qəlben sıxılmış bir müəllimə yaylağa getmək, təmiz havalarda tənəffüs etmək lazım gəlir. O para simdi lazım ki, müəllimlər yaylağa getsinlər, bir az qanlarını artırınsınlar ki, gələcək sənə dars verməyə, millətin çocuqlarını tərbiyəyə müqtədir olsunlar. Bir şəhərin yaxud bir qəzənin bütün müəllimlərinə artırmə yaxud məaş verilib də yalnız bir məktəbi parəsız buraxmaq xayalə gəlməzdi. Buna binaən [buna görə], Ədəyan naziri həzrətlərinin Mədrəseyi-Diniyyə müəllimləri haqqında əcalə tədabirə [tədbirlərdə] bulunacağını ümid edərək sözüümü bitirirəm.

Davud

Ağdaşdan

Sənəldən bəri Bakıda bir çox məşəqqətlərlə təhlisə davam edərək kəndi məramına müvəffəqiyyətlə nail olan Macidzadə Nisbət xanım bu günlərdə Ağdaşa gəlib bir yeni ünəs [qız] məktəbi açaraq kəndi fəaliyyətinə başlamışdır.

Şimdiyədək 30-ə qədər qız çocuq qeyd edərək türkçə, rusca dərslər başlanmışdır. Əlavə olaraq, cümə günləri məktəb zalında qadınlar üçün "şəkil" təməşaları göstərməkdə və onları gələcəkdə bir cəmiyyət halına qoymaq xüsusunda çalışmaqdadır.

İştə, bu gün hər tərəfimizdə maarifə qarşı bir hüsn-rəğbət göstərməkdə, qararmış olan yurdumuzu tənvir etmək [işiqəlandırmaq] üçün çalışmaqdadır. Möhtəram gənc hökumətimiz yeni məktəblər açaraq yeni-yeni təşəbbüsatda bulunur.

Bununla belə, qayət geridə və heç yox məsəbasində [yerində] olan ünəs məktəblərimiz unudulmuş bir haldadır. Məncə, çocuğun məktəbi-ibtidaiyyəsi məqamında olan ana qocəqlarına maarif nurları saçmzsacaq, çocuğun ilk müəllimi, mürəbbisi [tərbiyəçisi] olan analarımızın tərbiyəsinə diqqət edilməzsə, bütün saylarıimiz hədəf olacaq və qayət pozğun olan əxlaqımızı doğrultmağa müvəffəq olmayacağıız.

Binaənileyh [ona görə], ünəs məktəblərimizi çoxaltmalı və dərülüməllimələr [qızlar üçün pedaqoji məktəblər] açaraq bizim də dünyada yaşamağa hissədari-kəmalət olduğumuzu [kamaldan payımız olduğunu] qövlnə deyil, feilan [sözlə deyil, işlə] isbat etməliyiz.

Məhəmmədrza Əbdizadə

GÜRCÜSTANDA

Azərbaycan nümayəndələrini təbrik

Gürcüstan Xariciyyə nazirinin təşəbbüsü ilə iyunun 16-da Gürcü Klubunda Azərbaycan nümayəndələrinin şərafına raut [təntənəli ziyafət] tərtib edilmişdir. Rautda gürcü hökuməti nəzdində olan Azərbaycan siyasi nümayəndəsi müəhədis [Fəris bəy] Vəkilov, Azərbaycan Xariciyyə naziri M[əhəmməd] Y[usif] Cəfərov, Azərbaycan Hərbiyyə naziri Mehmandarov, Gürcüstan hökuməti üzvləri, Məclisi-Müəssissən raisi və Divani-Rəyasəti və bir çox dəvət edilənlər iştirak etmişlərdir. Raut gözəl bir surətdə keçmişdir, bir çox nitqlər söylənmışdir.

Gürcüstan Məclisi-Müəssissanında

Gürcüstan Məclisi-Müəssissanının 17 iyununda vəqə olan iclasında Batumda general Naneyşvilinin Denikin köməyinə olaraq Zaqafqaziya əhalisindən əsgəri dəstələr tərtib etməsi münasibətilə Sosialist-Federalist fraksiyası tərəfindən verilən suala Xariciyyə naziri Geqeçkorinin iki nitqindən və müzakirədən sonra Sosialist-Federalist fraksiyası nazirin bəyanatını kafi ədd [hesab] edib, həmin formul qəbul edilmişdir:

"Sosialist-federalistların sualı münasibətilə hökumətn bəyanatını dinləyərək Məclisi-Müəssissən islam Gürcüstanının cümhuriyyətimizə yapısdırılması haqqında hökumətn siyasətinin təqdir edib, general Denikinin əsgərləri cam edilməkdən ötrü Batumun bir üssül-hərakəyə [bəzaya] döndürülməsi əleyhinə hökumət tərəfindən tədbirlər görülcəyinə inanıb, növbədəki məsələlərə keçir."

Anarxiya ilə mübarizə

Gürcüstan daxiliində anarxiya ilə mübarizə eyləməkdən ötrü hökumət tərəfindən Daxiliyyə naziri ixtiyarına yarım milyon manat para buraxılmışdır.

Xatısovun vürudu

Ermənistan hökumət raisinin vəzifəsini ifa edən [Aleksandr İvanovici] Xatısov Qarabəh hadisələri münasibətilə iyunun 17-də Tiflisə varid olmuşdur [gəlmışdir].

Keşiş nəfy edilmişdir

Tiflisdəki rus səborunun (kəlisəsinin) keşişi Yeqorov Gürcüstan hökumətinin qərarına görə, iyunun 16-da Gürcüstandan nəfy [sürgün] edilib məzkur [adı çəkilən] keşiş iyunun 17-də Batuma getmişdir.

Zaqafqaziya və italyanlar

"Qruziya" qəzetəsi yazır ki, Bakıdan Parisə azim olan [yola düşən] İtaliya heyəti sədri polkovnik Qabba Sülh Konfransı üzvlərini Zaqafqaziya əhvalından xəbərdar etmişdir. Guya polkovnik Qabba, Denikinin Qafqaziya millətlərinə nisbətən vəziyyətinin möhkəmləşdirilməsi əleyhinə olduğünü izhar edib, Dabravol ordusunun Azərbaycan sərhədinə yaxınlaşmasının arzuedilməz bir şey olduğunu göstərmişdir. Qabbanın bu bəyanatı ki, Qafqaziya məsələsində İtaliya hökumətinin nöqtəyi-nəzarinə müvafiqdir, Denikinin Zaqafqaziyaya olan hücumunun bərtəraf edilməsi [aradan qaldırılması] haqqında Müttəfiqlərin axırncı qərarı ilə əlaqədardır. İtaliyanın sənəət [sənaye] dairələri nümayəndələrinin səhbətindən aşkar olduğu kimi, italyanlar özləri İtaliyanın Qafqaziya məsələsində [mövqeyini] təbii dövlətlərə [təbii sərvətlərə] malik olan Qafqaziyaya maraqlı olduqları ilə təfsir edirlər.

ERMƏNİSTANDA

“Aşxatavor” qəzetəsi yazır ki:

İyunun 9-da və 10-da Ermənistan erkani-hərb [qərarəhə] idarəsi tərəfindən teleqrafla verilən məlumatdan aşkar olur ki, Eyyub paşanın kürd çəta dəstəsi türklərlə birləşib Ordurs, Qızılkalisa, Cermuk və Diridan dairəsinə cəm olurlar. Onları təqib etmək üçün Sarıqamışdan Bardusa göndərilmiş briqada Qızılkalisa kəndinin səmtində qurşunlarla qarşılandı. Əşqiya [quldur] dəstələrini tələf edib təcavüzətn önünü almaq üçün tədbirlər ittixaz edilir [tədbirlər görüldü].

Bayəzidin qoşunu ayın 8-də Zərcibil köyünə daxil oldu. Məhəlli [yerli] əhali göndərilmiş süvari dəstə nəfəratının [əsgərlərinin] üzərinə hücum edib, birini öldürüb, üçünü macruh edərək [yaralayaraq], altı cift [cüt] öküz qarat etmişlər. Tsumankali – Ağə kəndindən 50 süvari imdad göndərilmişsə də, müvəffəqiyyətsiz olmuşdur. Zira ki, əhali çoxdan hüdudu keçmişlərdi. Naxçıvan hökumətinin məlumatına görə, Şaxtəxi məşəmlənləri, komissarı və qalan hökumət xidmətçilərini qovub demişlər ki, onların məşru [qanuni] hökumət nəzarində görüb tanıyıncılar. Halatı qaydasına salmaq üçün binagüzərlıq [sərəncam] edilmişdir.

Qarsın 25 verstliyində Gırna kəndində kürdlər tərəfindən beş nəfər milisioner öldürülmüşdür. Bədəfkarları [cinayətkarları] təqib etmək üçün bir dəstə qoşun göndərilmişdir.

İZHARİ-TƏŞƏKKÜR

Türk Müəllimlər İttifaqı namından isimləri atidə [aşağıda] yazılan müəllim və müəllimə arxadaşlara kəndi məaşları cüzi olduğunu nəzərdə tutmayıb maddi cəhətcə üsrətdə [çətinlikdə] bulunan arxadaşa qəyurənə [qeyrətlə] iana etmələrinə səmimi qəlbdən izhari-təşəkkür edirəm.</